

Puszi" Kádár Jánosnak ^[1]

Látogatás a Budapesti Harisnyagyárban

„az '56-os események után az első május elsejei kivonuláson én is részt vettem. Kádár elvtárs, [...] ott maradt a dolgozók körében, akik közül igen sokan igyekeztek Kádár elvtárs közelébe férközni. Közöttük voltam én is. Egy kézfogás erejéig szerettem volna üdvözölni Kádár elvtársat, tehát a tömegbe furakodtam, és elhatároztam, hogy ha közelébe tudok jutni, akkor nemcsak kézfogással üdvözölöm majd, hanem adok neki egy puszit is. (Derűltség.) [...] Igaz, 13 évvel idősebb vagyok, ősebb lett a hajam is, mégis úgy érzem, most beválthatom magamnak tett ígéreteimet.”

Bevezetés

Kádár János 1968. október 24-én látogatott el a Budapesti Harisnyagyárba (Népszabadság, 1968. október 25. 1-4. o.), ahol nagy ünnepséget rendeztek a tiszteletére. A pártfőtitkár látogatására nem véletlenül szemelték ki éppen a Harisnyagyárat; hiszen az egyik harisnyagyári brigád tagjai - ahogy az a mellékelt szövegrészletben is olvasható - leveleztek Kádár Jánossal.

A gyár hétköznapijai amúgy nem sokban különböztek más gyárakétól. A helyi pártszervezetek jegyzőkönyveibe belepillantva, kivülálglik, hogy a pártrendezvények itt is a gyári mindennapok természetes, megszokott részeivé váltak. Az 1960-as évek folyamán a Budapesti Harisnyagyár központi gyáregységében 5-6 pártalapszervezet működött. Jegyzőkönyveik egy részének központi magvát a rutinszerű párttagfelvételi eljárások leírásai alkotják. A jegyzőkönyv-vezetők gyakran ismétlődő formulákat használtak, ezt az egyhangúságot csak ritkán töri meg egy-egy tagfelvételi kérelem elutasítása. Az elutasítás okát viszont alig-alig jelölték meg. Az ajánlók is hasonló beszédformákkal egyengetik a tagjelöltek útját, legalábbis a jegyzőkönyvek szerint. Visszatérő formula a "rendes, becsületes, jó dolgozó", a "régóta ismerem". Azok az ülések, amelyeken nem a tagfelvételi eljárások kerültek napirendre, gyakran foglalkoztak szervezési kérdésekkel, a "pártépítés" további feladataival. Ezek a jegyzőkönyvek is alkalmazkodtak a pártsargon beszédmódjához, hiszen készítők tudatában voltak annak, hogy a gyári szintű felsőbb pártvezetés számára írják beszámolóikat. Ennek megfelelően a normális működés képét akarták közvetíteni. A jegyzőkönyvekben szerepelnek a gyári hétköznapi problémái is, elsősorban ellátási és szociális kérdések: az áremelkedés, a bűféllátottsága, az orvosi rendelés, a nyugdíjasok kórházi kezelése, a lakásproblémák.

[Képgaléria megtekintése](#) ^[2]

Ez utóbbi különösen fontos kérdés volt a gyár dolgozói számára, hiszen a régi óbudai házak lebontása után sokuknak kellett kiköltözni lakásából és döntenie a két lehetőség között, hogy lakótelepre költözik vagy házépítésbe fog. A termelési kérdésekről is szó esett az üléseken: a gyár az 1960-as évek végén kezdett vidéki telepek létesítésébe Nagybatonyban, Dobozen. Ezeket egészítették ki az 1970-es évek közepétől a tsz mellékküzemágnként létrehozott további telepek pl. Szeghalom és Cigánd. A pártvezetőségi ülés jegyzőkönyvében gyári szintű problémák kerültek terítékre. A kiválasztott ülésen a "szocialista tulajdon védelme" napirendként szerepelt a gyári lopások kérdése. A gyári jegyzőkönyvek erősen átpolitizált beszédmódjuk, ismétlődő fordulataik miatt azonban csak korlátozottan nyújtanak betekintést a gyári mindennapok világába.

Az a nap viszont, amikor a gyár reflektorfénybe, neve pedig az újságok címlapjára került, mindenkinek az emlékezetében nyomot hagyott. Kádár János látogatásának alkalmával a munkások beszámoltak szocialista brigádjaik tevékenységéről. A felszólalások beszédmódja idomul az ünnepinek tartott alkalomhoz. Míg a párt-alapszervezeti jegyzőkönyvek hozzászólói néha szabadon csaponganak a tévéreklámoktól a külpolitikai helyzetig, itt már-már monoton sorrendben követik egymást a hozzászólások. Tartalmukban a propagandajelszónak megfelelően a beszédek a termelésről, tanulásról, patronálásokról számolnak be. A jegyzőkönyv megörökítette azt is, hogy milyen erős paternalizmus jellemezte a párt első emberéhez való viszonyt: a gyári szakszervezeti titkár régi vágya teljesült akkor, amikor "puszit adott" Kádár Jánosnak. Kádár János beszéde vissza-visszautal a munkások felszólalásaira. A kiválasztott forrásrészlet megismertet ennek retorikai eszközeivel is. "Az ország vezetőjének látogatása", mint a hétköznapiitól elkülönülő "különleges nap" antropológiai elemzéséhez ez az írásos forrás adaléku szolgálhat, az egykori újságcikkek, fényképfelvételek és a mai visszaemlékezések mellett. Érdekes olvasmány lehet mindazok számára, akiket a gyárak második világháború utáni mindennapjai, a gyári munkások hétköznapijai érdekelnek.

Források

Emlékeztető

1969. július 2-án megtartott pártvezetőségi ülésről az I. alapszervezetben.

Jelen vannak: A vezetőség 5 tagja, valamint a pártaajánlók közül H. M-né, R. A-né, S. K-né, G. S-né, F. J-né

Napirendek:

1. Párttagfelvételi munka tapasztalatai, a párttag neveléstapasztalatainak megbeszélése az ajánlókkal.

A titkár: üdvözlö a megjelenteket. Bevezetőben elmondja, hogy ebben az évben nem vettünk fel párttagot, folyamatban van ugyan 2 felvételi kérelem, ebből az egyik elég régóta húzódik, a vezetőség hibájából, egyéb más elfoglaltságok miatt ez el lett hanyagolva. De nem az a feladatunk, hogy védekezzünk, hanem lássunk hozzá és csináljuk, amit kell. Elmondja, hogy nem csak a felvételekről kell beszélnünk, hanem a p. tag neveléséről, hogyan kísérik figyelemmel az ajánlók azoknak a munkáját, fejlődését, akiket ajánlottak.

A Jelenlévők mindegyike hozzászól a témához. A megbeszélés a következőket tartalmazta:

Az ajánlók felelősséget éreznek azokért, akiket ajánlottak. A közelmúltban felvett elvtársak úgy a gazdasági mint a társadalmi munkában megállják helyüket. Fegyelmestettek. Ilyenek F-né, P-né, K-né, Pi-né. Egész más emberré válnak. Az egész üzemenrészt munkáját figyelemmel kísérik, szívesen és felelősséggel foglalkoznak a közösség ügyeivel. Foglalkoznak több emberrel, akikből szeretnék, ha párttag lenne. Vannak olyanok, akiket ha megbíznak valamilyen társadalmi munkával, kitüntetésnek veszi és igyekszik azt jól elvégezni. Figyelembe veszik az ajánlásnál a politikai kiállást, több pártonkívüli van, akik igen jól tudják irányítani az üzemenrészek hangulatát.

A jövőre nézve elmondották, hogy mind három muhelybizottság foglalkozott azzal, hogy ha nyugdíjba mennek a muhelybizottságokból, akkor a pótlásnál figyelemmel lesznek arra, hogy olyan emberekkel legyenek betöltve a funkciók, akikből párttagot lehet nevelni.

A megbeszélés során egyhangzó vélemény volt arról, hogy vannak ajánlók, akik már nem emlékeznek, hogy kiket is ajánlottak, és hogy minden üzemenrészen vannak megszokott ismétlődő ajánlók. Az volt a vélemény, hogy jó volt ezeket a dolgokat megbeszélni és jövőre nézve még nagyobb felelősséggel kell ezt a munkát végezni.

Az első napirend után a titkár kérte, hogy a vezetőség és H. elvtársnő még maradjanak.

A titkár elmondta, hogy pár hónappal ezelőtt ez a vezetőség véleményét mondott a formázó és adjusztáló összevonásával és vezetésével kapcsolatban. Figyelmeztette a vezetőséget, hogy választott testület vagyunk, munkánkért felelősséggel tartozunk azoknak, akik megválasztottak és nem utolsósorban a pártunk. Azért mondta ezt, mert sajnos ez az ügy nincs lezárva, napirendre kellett tuzni a párttagság figyelmeztetésére. Sajnos nem a vezetőség figyelmeztetésére, és főleg azért, mert nem mennek rendben a dolgok a formázóban és ez két vezetőségi tagunk közti személyi ellentétre vezethető vissza. Amikor ez ügyben véleményt alakítottunk ki, tudtuk azt, hogy a sikeres jó munka kulcsa a T. és Ta. elvtársnők jó szándékán, megértésén, egymás segítésén múlik.

T. elvtársnőre panaszkodnak a dolgozók, hogy meg nem engedhető hangon beszél a dolgozókkal, viszont a Ta. elvtársnővel kapcsolatban elmondották, hogy nem segíti a T-nét, ellene hangolja a dolgozókat. Ezeket a dolgokat tisztáznunk kell és úgy kell innen elmennünk, hogy rendben menjenek a dolgok és a legjobb szándék nyilvánuljon meg mindenki részéről, az érintettek részéről is.

T-né elmondta, hogy valóban egyszer előfordult, hogy a R-néval ingerülten beszélt, mert a munka nem volt elvégezve, ő ezt belátta és másnap pártcsoport értekezleten bocsánatot kért, és megértették őt, hogy a munka miatt volt. Belátta azt is, hogy nem a legmegfelelőbb a modora, ezen igyekszik változtatni, de nem megy márról holnapra, mert addig, amíg nem volt ebben a beosztásban, természetes volt, most nem veszik tőle jó néven. Hozzárul az is, hogy valóban a Ta-né nem segíti a munkáját, és előfordul többször ha valamire megkéri, azt válaszolja, hogy te nem parancsolsz nekem, és nem csináltatja meg a munkákat. Ta-né nem akart nyilatkozni, sőt felállt hogy elmegy, de a vezetőség figyelmeztette őt, hogy így nem lehet viselkedni, és maradt. H-né elmondta mindazt, amit erről tudott. Az utóbbi időben úgy látta, hogy rendben mennek a dolgok. A múlt héten a H. elvtársnál főtt volt a K-né a T-néra panaszkodni, hogy gorombán beszél és ő figyelmeztette. Több dolgozó elmondta, hogy a Ta-né nem áll mellette, sőt ellene hangolja a dolgozókat. A vezetőség minden tagjának az volt a véleménye és ezt megmondták a T-nénak, hogy változtatni kell a modorán, nem szabad hogy elfeledje hogy honnan jött. Kérték, hogy a Ta-né is mondjon véleményt.

Ta-né elmondta a következőket. A T-né vele rendszeresen beszél, ő úgy látta, hogy nem volt arra ok, hogy fölmenjenek a vezérigazgatóhoz, nem volt olyan goromba. Az a dolgozó azért ment fel, mert nem lett kiírva a táblára, mivel nem érte el a kiváló dolgozó szintet. Egy fiatalabb dolgozó lett kiírva, akinek magasabb volt a százaléka. Tagadta, hogy ő ellene hangolja a dolgozókat. Elmondta azt, hogy ő járt el abban a titkárságon, hogy fogadja az igazgató elvtárs a Kaisernét. A titkár kérdésére, hogy helyesen járt-e el T-né a dolgozóval szemben, azt válaszolta, hogy igen, együtt végezték a kiértékelést és valóban alacsonyabb volt 2%-kal a teljesítménye.

Összefoglalva a vezetőség közösen a következő megállapítást tette:

A T-nénak változtatni kell a magatartásán, ehhez mindannyiunknak segíteni kell őt, de ő maga legyen rajta, hogy ezen változtasson, gondoljon arra, hogy ő egy vezető, akit figyelnek a dolgozók, és különösen az első időkben ráirányul a figyelem. Nem engedheti meg magának, hogy gorombáskodjon. Ehhez viszont meg kell teremteni a nyugodt légkört. A Ta-nénak mellé kell állni és segíteni őt. Ha valamit nem jól csinál, és ő azt látja, figyelmeztetni kell. A Ta-néra hallgat a dolgozók egy része, és ezt arra használja fel, hogy jó irányba tereje a hangulatot, a termelést segítse elő.

Határozatként: össze kell hívni a csoportvezetőket, a társadalmi szerveket, gyártásközi ellenőroket, meg kell beszélni, hogy kinek mi a feladata. Ezen a megbeszélésen vegyen részt a párttitkár és a személyzeti vezető is.

A vezetőség egyhangúan elfogadta és magáévá tette a javaslatot, valamint a fenti véleményt együttesen nyilvánította. A megbeszélés megszervezéséért felelősként a H. elvtársnőt jelölte ki.

T-né elmondta, hogy ő mindent el fog követni, hogy megfelelően viselkedjen, és nagyon kérte a Ta-nét, hogy legyen mellette és segítsen neki.

Ta-né elmondta, hogy ő segíteni fog amíg itt van, de el szándékozik menni. Neki nincs semmi baja a T-néval.

Befejezésül a vezetőség arra kérte a Ta-nét, hogy ne legyenek ilyen gondolatai, ha a hibáinkat megbeszéljük, csak segíteni akarunk egymásnak és beláthatja, hogy egy üzemmű hangulata és termelése emiatt nem maradhat vissza akkor, amikor úgy is van éppen elég más probléma.

Így mindhárman idegeskednek, a H-né, T-né, Ta-né, és ha megértéssel vannak egymás iránt, akkor sokkal nyugodtabb lesz a légkör és nem utolsósorban a munka is menni fog.

S. I-né s. k.
P. J-né s. k.

MOL-M-BP-8.f. 2.cs. 35. ó.e. (Magyar Országos Levéltár - Budapesti bizottságok és alapszervezetek - MSZMP III. Kerületi Bizottsága - Önálló bizottságok és alapszervezetek - 35. órészlet)

Második emlékeztető

1969/35

EMLÉKEZTETŐ

az I. pártalapszervezet összevont vezetőségi értekezletéről
1969. IX. 24-én.

Jelen vannak: az alapszervezet 4 vezetőségi tagja:

T. K-né,
T. T-né,
P. L-né,
P. J-né
az alapszervezet gazd. felelőse: I. I-né meghívott: pártcsoport
bizalmiak:
G. S-né
F. J-né
E. P-né
valamint az alapszervezethez tartozó muhelytitkárok közül:
P. S-né (S-né betegség miatt hiányzott)
és a III. KISZ alapszervezet titkára: K. Gy-né.

Napirendi pontok:

1. szakszervezetben dolgozó kommunisták munkájának értékelése
2. párttagdíj helyzetéről tájékoztató

P-né és T-né elvtársnők elmondották, hogy igen sok segítséget kapnak a muhelybizottságon belül dolgozó kommunistákról. Az új dolgozókkal kapcsolatban van problémájuk, mert jelentkeznek szakszervezeti tagnak, és egy pár nap után kilépnak a vállalattól. A szakszervezeti bizalmiak között az adjusztálóban 3 párttag van, a muhelybizottság minden tagja párttag.

A formázóban a muhelybizottságban 3 párttag, szakszervezeti bizalmi teendővel 3 párttag van megbízva. Különösen sok segítséget kapnak N. A-né elvtársnőtől. A formázóban mióta P-né lett megbízva a gazdasági felelős munkával, igen nagy javulás tapasztalható. A brigádokban lévő kommunisták brigádtagok példamutatása igen jó hatással van a brigád többi tagjaira. Nagyban elősegítik az eredményes gazdasági munkát és egyéb vállalások teljesítését. A tagdíj besorolást az adjusztálóból 1 fő, a formázóból 4 fő nem írta alá.

A formázóban a szakszervezeti újságból az előző időszakban 80 db-ot árusítottak, jelenleg 40 db-ot tudnak csak eladni. Ezen a területen kért segítséget T-né elvtársnő. Továbbá javasolta, hogy jó lenne, ha a szakszervezeti újságot 1 évre előre lehetne fizetni. A vetélkedőn való részvételét 5 brigád kérte, a brigádokat B. és S. elvtársak patronálják.

I. elvtársnő ismertette, hogy az alapszervezet létszáma 61 fő, 3 párttagunk az utóbbi időben kilépett a vállalattól: M. I-né, adjusztáló dolgozója, VIII. 1-vel kilépett a vállalattól, de párttagságát nem jelentette át. Vidékre költözött, 5 db 3 Ft-os pártbélyege I-nénál maradt, melyet nem is fizetett ki. Közölte, hogy P. J-né 30 Ft-os pártbélyegét elvesztette.

MOL-M-BP-8.f. 2.cs. 35. ó.e. (Magyar Országos Levéltár - Budapesti bizottságok és alapszervezetek - MSZMP III. Kerületi Bizottsága - Önálló bizottságok és alapszervezetek - 35. őrzési egység)

Jegyzőkönyv

1969/91

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

Készült 1969. ápr. 23-án az I. pártalapszervezet taggyűlésén.

Jelen vannak: 51 párttag, igazoltan távol 13 fő.

A vezetőség tagja T. T-né üdvözlí a megjelenteket és bejelenti a napirendi pontot.

Napirendi pont: A munkásosztály helyzetéről szóló KB. határozat végrehajtásának tapasztalatai.

A beszámolót a titkár S. I-né tartotta a Budapesti Harisnyagyár PB. beszámolója alapján.

Hozzászólások

A következő elvtársak szóltak hozzá a beszámolóhoz:

V. F-né, R. F-né, P. J-né, Pa. J., B. Gy., S. K-né, K. Gy-né, Sch. V-né, L-né, D. S-né.

A hozzászólások a következőket tartalmazták:

A beszámolót jónak találták, sok mindenre kitért, alapos képet adott a vállalat dolgozóinak helyzetéről. Többen felvetették az üzemi konyha felé, hogy sok baj van a minőséggel, a választékkal, az árákkal és kérték, hogy az illetékesek vegyék fel a kapcsolatot a konyha vezetőivel a jobb ellátás érdekében. [kézzel írt megjegyzés: "előreváltani"]

Ugyancsak a büffével kapcsolatban, hogy kevés a kiszolgáló személyzet, hátráltatja a munkát, nem tudják beszerezni a reggelit.

Többen elmondták, hogy az SZT orvosi ellátás nem megfelelő, a körzeti orvosok nem elég lelkiismeretesek, sokszor előfordul, hogy nagyon indokolt esetben sem veszik fel betegállományba a dolgozót. Így történt ez egy formázó dolgozóval, akit a mentő szállított be az SZTK-ba a lábával, olyan súlyos volt és előzőleg az orvos nem írta ki betegállományba.

Ugyancsak többen szóltak a nyugdíjasokról, akiknek a nyugdíja nem emelkedik, holott az árak emelkednek, így az életszínvonaluk romlik. Sok esetben a gyerekek segítségére szorulnak.

Ugyancsak a nyugdíjasok kórházi ellátásával kapcsolatban elmondták, hogy csak 3 hónapi ápolást kapnak ingyenesen a további ápolást fizetni kell. Így volt ez az egyik dolgozó édesanyja esetében is. Amíg dolgozott, addig nem kellett igénybe vennie a kórházat, csak most egy esetben és hosszabb időre. Otthon 850 Ft nyugdíjából élt és a kórházi költsége havi 1050 Ft-ot tett ki. A gyerekeinek kellett utólag 9200 Ft-ot fizetni.

Felvetették a lakásproblémákat, ami igen sok dolgozót érint. Igen fájjalják a magas OTP kamatot. Nagyon jó lenne, ha ezen valahogy változtatnának.

Szóltak még egyéb életszínvonallal kapcsolatos kérdésekről, pl. hogy sok család van, ahol különböző folyóiratokra havi 800 Ft-ot fizetnek ki.

Továbbá a fizetésemelkedéssel kapcsolatban, hogy a darabbéres dolgozók keresete nem emelkedik olyan mértékben, mint az időbéres dolgozóké.

A megválaszolás után a titkár bejelentett még egy napirendet.

K. I-né elvtársnőt búcsúztatta az alapszervezet tagsága nyugdíjba vonulása alkalmával.

KMFT.

Ta. I-né s. k.

S. I-né s. k.
a.sz. titkár

MOL-M-BP-8.f. 2.cs. 35. ó.e. (Magyar Országos Levéltár - Budapesti bizottságok és alapszervezetek - MSZMP III. Kerületi Bizottsága - Önálló bizottságok és alapszervezetek - 35. őrzési egység)

1969. árpilis 10-i jegyzőkönyv

1969/95

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

Felvetett 1969. április 10-én megtartott pártvezetőségi ülésről.

Jelen vannak: B. Gy. rendész

K. J. gondnok
S. Z-né szakszervezet részéről
és a vezetőségi tagok, 6 fő (Nyíregyházi et.ig.t.)

Napirendi pont:

1. Szocialista tulajdon védelme, a kommunisták ezzel kapcsolatos feladatai.
2. Bejelentések.

B. et. beszámolójában foglalkozott a társadalmi tulajdon védelmével.

Elmondotta, hogy 1968-ban két alkalommal történt lopás, ami kb. 200,- Ft értékű összeget tett ki.

Az egyik eset fegyelmivel, a másik dorgálással végződött.

Szocialista tulajdon védelme szempontjából nem megfelelően történik a szállítás, melyből következik, hogy 1969-ben szállítás közben egy alkalommal történt lopás. Külső feljelentés alapján jöttek rá, az eljárást megindították ellene, jelenleg még folyamatban van.

Sajnálátát fejezte ki, hogy a portások - mivel csökkent munkaképességük - nem állnak a helyzet magaslatán.

Motozás sem a legmegfelelőbbben történik, itt szeretné kérni a pártvezetőség segítségét. Sajnos még a 15-20 éve itt dolgozók is sértésnek veszik és sok esetben nézeteltérés, harag származik a kötelességét teljesítővel szemben.

Sértődöttség elkerülése végett kéri a pártvezetőség segítségét, hogy a párttagok segítsenek leszerelni ezeket a sértődöttségi hangokat, mivel előfordult, hogy párttag volt aki megsértődött.

Biztonsági szolgálat mindenkor a legmegfelelőbbben történik.

K. et. általában anyagok kezelésében látja a nemtörődömség és felelőtlenséget. Ezen a téren kéri a pártvezetőség segítségét.

T. et. nő kérdése, hogy a kötődében dolgozó nők motozására ki van jelölve valaki, vagy csak ideiglenes jelleggel végzik. Véleménye szerint ha nincs kijelölve senki, akkor az a néhány fő átmehetne a varrodába, ahol felelős személy végzi e munkát.

K. et. közli, hogy ideiglenesen van kijelölve egy személy, aki ezért a munkáért nem kap semmit és így nem is lehet tőle megkövetelni, hogy az előírásnak megfelelően végezze.

Véleménye szerint, mivel 4 főről van szó, irányítsák át a varrodába.

B. et. helyteleníti rendezvények alkalmával, hogy mindkét kaput nyitva tartják. Ugyanis ez visszaélésre ad okot, mivel motozás nélkül távozhatnak a dolgozók. Javasolja, hogy a régi módszert állítsák vissza, mindenki motozás után menjen hátra a kultúrterembe a hátsó kapun.

K. et. megjegyzi, hogy utcai bejáratot már korábban is javasolt és jelenleg is csak így tudná megoldottnak tekinteni e probléma megoldását.

M. et. néhány szóval összefoglalja a hozzászólásokat. Javasolja továbbítani a vállalat vezetősége felé az alábbiakat:

Mivel a portások alacsony keresete miatt csak csökkentett munkaképességek jelentkeznek portásnak, ugyanezért a fizetésért teljes értékű nőket is lehetne beállítani. Javasolja, hogy női portásokat is alkalmazzanak.

Társadalmi tulajdon védelmét különböző fórumokon tudatosítani. Gondol itt a pártcsoport értekezletekre, szakszervezeti taggyűlésekre, termelési tanácskozássokra stb.

Az új porta elkészültéig javasolja a kötődei nő dolgozók motozását a varrodában lebonyolítani.

Rendezvények alkalmával javasolja a 2-es kaput lezárni és csak az utca felőli közlekedést biztosítani.

Sch. et. nő javasolja, hogy a párttagok részére mint határozatot kell végrehajtani, a pártonkívülieket pedig a szakszervezeti aktívákon keresztül bevonni.

A pártvezetőség egyetért a javaslattal és kéri Sch. et. nőt, hogy továbbítsa a vállalat vezetősége felé.

Sch. et. nő köszönetet mond Budavári et. jó munkájáért, majd a jövőre vonatkozóan sok sikert, erőt, egészséget kíván a pártvezetőség nevében.

K. et. megköszöni a pártvezetőségnek, hogy meghívták mint pártonkívülit, ígéri, hogy a jövőben is igyekszik tudásának legjavát nyújtani.

MOL-M-BP-8.f. 2.cs. 38. §.e. (Magyar Országos Levéltár - Budapesti bizottságok és alapszervezetek - MSZMP III. Kerületi Bizottsága - Önálló bizottságok és alapszervezetek - 38. őrzési egység)

Köszönet

P. Istvánné: Én is szeretném megköszöni Kádár elvtársnak, hogy megtisztelt bennünket a megjelenésével. Mikor megtudtam, hogy Kádár elvtárs üzemünket meglátogatja, egy ideig gondolkodtam azon, hogy elmondjam-e azt, amit most elmesélek. 1956-ban az ellenforradalom idején én még a kötődei üzemenében dolgoztam, s az 56-os események után az első május elsejei kivonuláson én is részt vettem. Kádár elvtárs, ha jól emlékszem a XIII. kerületet vezette fel akkor a Hősök terére, aztán ott maradt a dolgozók körében, akik közül igen sokan igyekeztek Kádár elvtárs közelébe férközni. Közöttük voltam én is. Egy kézfogás erejéig szerettem volna üdvözölni Kádár elvtársat, tehát a tömegbe furakodtam, és elhatároztam, hogy ha közelébe tudok jutni, akkor nemcsak kézfogással üdvözölöm majd, hanem adok neki egy puszit is. /Derűtlenség./ Ez 14 évvel ezelőtt volt, sajnos nem sikerült Kádár elvtárs közelébe jutnom, mások ügyesebbek voltak. Ezért amikor meghalottam, hogy Kádár elvtárs eljön az üzemünkbe, úgy éreztem, elérkezett az a pillanat, amikor kezet foghatok Kádár elvtárral, és ami 13 (!) éven át nem sikerült, ma sikerül. Igaz, 13 évvel idősebb vagyok, őszebb lett a hajam is, mégis úgy érzem, most beválthatom magamnak tett ígéretemet. /Megcsókolja Kádár elvtársat./

MOL-M-BP-8.f. 2.cs. 138. §.e. (Magyar Országos Levéltár - Budapesti bizottságok és alapszervezetek - MSZMP III. Kerületi Bizottsága - Önálló bizottságok és alapszervezetek - 138. őrzési egység)

Részlet Kádár János harisnyagyári beszédéből

Amikor a Felszabadulás brigád körülbelül másfél évvel ezelőtt írt, akkor ők említették azt, hogy felajánlást tettek a Vietnam szabadságáért harcoló testvéreink megsegítésére. És ez már a magyar dolgozók közvetlen és nagyon helyes beleszólása a nemzetközi politika alakulásába.

A politika más módon is szerepel a brigádok munkájában. Önök nagyon jól tudják, hogy a Magyar Szocialista Munkáspártnak nem célja, hogy a párttagok számát valamiféle kampány keretében forszírozza, hogy valamivel több legyen, ez nem célunk. De természetesen a párt is egy élő valami, amely fejlődik, és amelynek szintén szüksége van utánpótlásra. De ha lehetséges, ez a legegészségesebb módon történik. Nem egyszer említettük már - én magam is -, ilyen köznapi kifejezéssel élve, hogy mi hogyan szeretnénk a pártot erősíteni. Mert megítélésem szerint a pártnak erre szüksége van. Ez közérdek és nem pártérv. Én szívesen szoktam olyanformán kifejezni magamat, hogy úgy kell dolgoznunk és olyan eleven kapcsolatot kell a tömegekkel tartani, hogy az eszme mindenütt terjedjen. És valami olyasfajta jött ki, hogy a pártnak minél kevesebb olyan ember legyen, akit az ember a párton kívül szeretne látni, és jónak tartjuk, ha nagyon sok olyan ember van, aki nem párttag, de aki úgy gondolkozik, él, viselkedik és dolgozik, hogy mint párttagot is szívesen látnánk.

És ez az egészséges folyamat a brigádmozgalom keretében meggy nem utolsó sorban. Még ebben a gyárban is, konkrétan.

Az egyik levélben, amelyet a brigádtól kaptam, megemlítették, céljuk, hogy a brigád tagjai párttagokká váljanak. Én erre nem válaszoltam, nehogy valami félreértés legyen. Mert ha az ember azt mondja, hogy helyes, akkor lehet, hogy meggyorsítja a folyamatot, azt meg, hogy nem helyes, nem mondhattam, mert hiszen tulajdonban helyes. És valamennyi idő múlva közölték is, hogy ez nagyjából így alakult. Ez természetes és normális erősödése a pártnak, és eredménye a szocialista brigádmozgalomnak is. Nem ez az egyetlen, de ez egy normális politikai folyamat, és most szívesen róla, mert nagyon fontos, de remélem nem érték félre, semmiféle tagtörzés nincs. Tehát most ez a folyamat. A munkába kapcsolódjanak bele, kezdjék meg a társadalmi kérdésekkel való foglalkozást, és azután ki-ki hajlama szerint - hogy aktívabb-e vagy nem - KISZ tag lesz, vagy párttag. Mert hiszen a mi társadalmunk céljait és a nép érdekeit lehetne úgy szolgálni, hogy az ember párttag, de úgy is, hogy nem párttag. De a közös törekvésekben azért része van. És mi azokat az embereket is tiszteljük és becsüljük.

Nagyon fontos a szocialista brigádmozgalom tevékenységének az a része, amikor külön figyelmet fordítanak a társadalom bizonyos kategóriáival való törődésre, és foglalkozásra. Jelentősebben talán a munkában és a harcban kiöregedettte gondolok, akár a munkásmozgalom veteránjai, vagy a munka veteránjai, ha nyugdíjba kerülnek és kikerülnek a gyárból, a velük való foglalkozás rendkívül fontos, egyrészt humánus és tisztességes dolog is, és tulajdonképpen a társadalom tagjainak kötelessége törődniük a harcban és munkában kiöregedett emberekkel. Ez néha valamiféle anyagi jellegű dolgokkal is együtt jár, de higgyék el, hogy ezeknek az idős harcosoknak, dolgozóknak nem az a legfontosabb, hogy valamit esetleg itt vagy ott kapjanak, hiszen úgy is segítenek rajtuk, de az ő számukra a legfontosabb a megbecsülés, a törődés. Mert amikor ezek az emberek eljutnak az életük azon fázisáig, hogy nem tudnak már a harcban aktívan részt venni, nyugdíjasokká válnak és kikerülnek az üzemből, akkor rettentő érzéssel találkoznak, hogy vajon a társadalom számára ők már feleslegessé váltak-e, vagy még mindig számon tartják őket; és valami vonatkozásban a társadalom rájuk is számít-e vajon.

Több brigád is említette T. Gy. elvtárs és Sz. B. nevé, akiket én véletlenül ismerek, és az ilyen emberek nagyon sokat tudnak segíteni, ha meglátogatják, meghívják őket és elmondják a tapasztalataikat. Tehát ez nagyon jó és ezt csak tessék folytatni tovább.

Hasonlóan nagyon fontos a fiatalokkal való foglalkozás. A társadalom normális fejlődésének velejárója az, hogy a nemzedékek váltják egymást, de az sohasem úgy volt, hogy tíz évenként belefűjnek a kúrtbe, hogy most lépjen a negyvenévesnek és lépjen be a másik negyvenéves, hanem ez mindennap történik. Az ember ezt nem érti félre, amiért elhangzott, hogy férjhez megy a kislány, aztán állapotos lesz, stb. ez nem sajnálatos, erre szüksége van a társadalomnak, és magának az ember életének is. A probléma az, hogy akkor pótolni kell a brigádtagok soraiban a hiányt, az illetőt helyettesíteni kell és ez mindennapos feladat. Majdnem azt mondhatnám, hogy az üzemnek is meg kell tennie a magáét, hogy ez rendszeresen menjen. Ok úgy gondolkoznak, hogy egy évig, ha nem jön ez a normális utánpótlás, akkor már rögtön nehézségek mutatkoznak. Tehát maga a munka megköveteli, hogy a fiatalok belépjenek, és ez társadalmi összérdek is, mert itt és ezáltal lehet a társadalom életébe a fiatalokat jól és helyesen bevonni.

A társadalmi élet és az emberek sok problémát okoznak. Például amikor hallom, hogy a brigádok a szabadnapokon és általában a szabadidőben együtt járnak különböző helyekre, az feltétlenül jó és helyes, de ugyanezek a brigádok egy kis időt arra is kell, hogy hagyjanak, hogy külön-külön is mehessenek valahová, mert olyan igényük is van az embereknek. És a kettőt helyesen kell egyidejűleg alkalmazni.

A fiatalok hogyan illeszkednek be rögtön az életbe? Ennek megvan a maga saját szabálya és a megfelelő életkorban kezdődik a dolog, hogy szép akar lenni, jól akar öltözködni, stb. szórakozni is szeretne, meg a fiúk is, hogy valakinek udvarolhassanak, a lányok pedig, hogy lehetőleg hárman-négyen is udvaroljanak neki, hogy válogatni lehessen. Így kezdenek az életben helyet keresni maguknak. De nem szabad semmi lerombolni a fiatalok illúzióiból és az ifjúság illúzióiból. Mert ez az ifjúság lényegéhez tartozik, azonban tudni kell, hogy az életbe való igazi beleilleszkedés az alapkérdésen keresztül történik. Hogy ha a mi pártunk a munka társadalmá, akkor meg kell értenie a fiatalnak is, hogy tánciskola is meg szórakozás is van, de mindezeknek az alapja az, hogy dolgozni kell. Csak úgy boldogulhat, másképpen nem.

Ezt is nagyon jól segíti a szocialista brigádmozgalom, mert azt is tudom -, s el kell fogadni, amit az elvtársnő mondott -, hogy a szocialista brigádon belül esetleg a véleményeltérések is előfordulnak, és ebből rögtön rájöttem, hogy abban a brigádban emberek vannak, mert az ilyesmi ott is előadódik. De az nem baj, mert ez szocialista módon oldódik meg és arra a fiatalemberre ez hat, és helyes irányba viszi őt.

A szocialista brigádmozgalomnak szintén nagyon fontos szerepe társadalmi életünkben, hogy felkelti a közügyek iránti érdeklődést. A szocializmusban való társadalmi érvényesülés legjobb útját mutatja a fiataloknak, amit ők kiegészítőleg maguknak meg tudnak csinálni.

Mostanság az újságokban gyakran találkozunk az ember tudományos problémákkal, hogy hogyan kell eltölteni a szabadidőt. Én tudom, hogy ez nagyon fontos társadalmi kérdés, hogy a szabadidőt civilizált ember módjára töltsék és ne azzal, hogy kétszer annyit igyék valaki a hét végén, mint máskor. De azt hiszem, hogy a mi társadalmunk, ha jól akarja sorolni a problémákat, akkor úgy kell sorolni, hogy az első lecke az, hogy hogyan töltsék és hogyan töltsék jól és hasznosan a munkaidőt, és a másik feladat az, hogy hogyan töltsék jól és helyesen a szabadidőt. Vagyis mindkettővel kell foglalkozni, de előbb azzal, hogy hogyan töltsék el jól és helyesen a munkaidőt. Mert azért az emberek mindenféle helyzetben tudnak magukon segíteni, és több eligazítás és tanács kell ahhoz, hogy hogyan kell dolgozni, minthogy hogyan kell szórakozni. Ezt maguktól is megtalálják a fiatalok maguknak. Borzasztó kínban nincsenek emiatt, ha nem segítjük őket ebben. Legfeljebb jó, ha segítjük őket.

Általában ifjúságunk magatartása megfelel társadalmunk helyzetének, és azzal arányos, de azért ez az úgynevezett modernség, - mert ez divat is -, azzal jár, hogy a fiataloknak bizonyos kis százaléka tönkre megy és azért is kár. A társadalomnak is árt ez, és miért menjen tönkre a fiatalok élete? Nem akarok itt százalékokkal dobálózni, mert az is szabályszerű, hogy egy kicsiny része tönkre megy a fiúknak vagy lányoknak, mert görbe útra keveredik, cinikussá válik, stb. Aztán később hiába sajnálja, már egy olyan törés következik be, amit aztán az élet csak nagyon sok minden után tud kiegyengetni.

A fiatalokat a jó útra is lehet vezetni, és ez nem is olyan nagyon nehéz, de a rossz útra is könnyen rátérnek. Mert ha egy lány nem akar benevezni valami nem megfelelő multságba, akkor mindjárt azt mondják neki: maradi vagy? Akkor aztán sértve érzi magát és meg akarja mutatni, hogy ő igenis nem maradi. Fiúknál pedig azt mondják: mi az, gyáva vagy? S aztán be akarja bizonyítani, hogy nem gyáva. Ez az oka annak, hogy a fiatalok egy bizonyos százaléka tönkre megy.

Persze nem szabad azt mondani rájuk, hogy a társadalom selejtjei, de tulajdonképpen mégis csak azok. Ezt azonban szükíteni, csökkenteni kellene, és akkor az újságban kevesebb olyan hírt olvashatnánk, mint manapság olvashatunk, hogy meggondolatlanág, meg hebehurgya és egyéb ilyen "rossz indítás" miatt lelővik egymást, összeszúrják egymást. Ez nem szükséges, nem törvényszerű.

Ezért a brigádmozgalom ténylegesen a fiatalok bevonásával is foglalkozzék, mert ez helyes és segítse őket egyenként is, hogy szocialista társadalmunkhoz illően szocialista módon változzék meg a gondolkodásuk.

Még valamit a brigádmozgalomról. Az Önök eredményei azt is jelentik, hogy a társadalomban segítenek két nagyon fontos dolog helyes megítélésében, még pedig a nők társadalmi szerepének megítélésében, és a fiatalokéban. Mert ezek az eredmények önmagukért beszélnek, és ezeket hirdetni és propagálni kell. Sajnos a nők társadalmi szerepe nagyon nehezen kerül nyugvópontra. Mert igaz, ebben a kérdésben is, mint minden másban, a döntő a társadalmi rendszer, ugyanis minden társadalmi rendszert meg lehet itélni azon keresztül, hogy a nők társadalmi helyzetét hogyan szabályozza. És mi a szocialista társadalomban teljes értékű embereknek ismerjük el és ez nálunk meg is történt, meg is van jogilag és politikailag. De magában az életben, a valóságban ez a munka még nem fejeződött be és még nagyon sokat és sokáig kell dolgozni azért, hogy a nők társadalmi helyzete és egyenjogúsága érvényesülhessen.

Annál inkább kell ez, mert bizonyos területeken ez óriási kiegészítő munkát kíván, hiszen természeti, biológiai és egyéb okai vannak, hogy ha azt mondják, hogy a nők egyenlő helyzetben legyenek, akkor bizonyos dolgok megoldásában a társadalomnak külön kell tevékenykednie. Mert még a kommunizmusban is úgy lesz, hogy a gyermekek a nők fogják szülni, ami miatt, ha semmit sem csinálnának, akkor sem tudnánk őket egyenlő helyzetbe hozni.

A nők társadalmi érvényesüléséhez feltétlenül hozzátartozik az is, hogy a nők nemcsak sírnak, hogy rossz a helyzet, nehezék a viszonyok, két muszak van, stb., hanem ott vannak és helytállnak a munkában, s higgyék el, hogy egy gyárigazgató gondolkodásában a nők egyenjogúsága ott kezdődik, hogy a munkában ugyanúgy számíthat a nőkre, mint a férfiakra. Ha csak panaszírodaként jelentkeznek nála a nők, akkor meghallgatja a panaszt, mert meg kell hallgatni, de csinálni nem sokat csinál. Viszont, ha az éves tervek teljesítésében a nők hatalmas erőként ott állnak, sőt talán még elől is járnak a munkában, akkor már a társadalmi megbecsülésük is egyenesen útra kerül.

Ami az itt felmerült kérdéseket illeti, nem is akarok én részletesen válaszolni, mert hiszen az idő sem ad erre módot, de némelyikre kitérek.

A csehszlovákiai helyzetről is szó esett, ez elsődleges politikai kérdés. Én ezzel majd még az üzemlátogatás keretében is foglalkozni kívánok, ott sem nagyon részletesen. Mindössze annyit szeretnék megemlíteni ezzel kapcsolatban, hogy ami a politikai vezetésünket illeti, tehát a Politikai Bizottságot és más vezető szerveinket illeti, az igazat bevallva az utolsó tíz hónapban a csehszlovákiai helyzettel és mindazokkal a kérdésekkel, amelyek ezzel kapcsolatban felmerülnek, mi sokkal többet foglalkoztunk, mint amennyire ahhoz kedvünk volt. Mert ha nem muszáj, én szívesebben foglalkoznék inkább a saját országunkkal, mint a szomszédok problémáival. Annál inkább - és ezt szeretném itt hangsúlyozni -, hogy a problémákat a valóságban csak ők maguk tudják megoldani. Mi abban segíthetünk, vagy ha nem helyesen járunk el, akkor azt nehezíthetjük, de tulajdonképpen a csehszlovák párt és társadalom kérdéseit és problémáit végső fokon csak a csehszlovák kommunisták és a dolgozó nép tudja megoldani.

A mi álláspontunk itt nagyon világos, és mi úgy gondoljuk, hogy helyes is, mert mi értjük az ő harcukat a múlt gyakorlat hibái ellen és helyeseljük és támogatjuk ezt a harcot, de nem vagyunk teljes mértékben megelégedve azzal a móddal, ahogyan a csehszlovákok harcolnak ebben a folyamatban felszínre került szocialista ellenes törekvésekkel, pártellenes törekvésekkel. Ott mi több határozottságot igényeltünk volna és a helyzetet valóban nyugtalanítóan és aggasztóan tartottuk egy bizonyos időszakban, ezért határoztuk el öt másik testvérpárttal és országgal együtt a különböző lépéseket, amelyeket a közvélemény ismer.

Ami az augusztus 21-i bevonulást illeti, azt természetesen vitatják Csehszlovákiában is, és a nemzetközi kommunista mozgalomban is, a különböző országokban, és különböző vélemények vannak. Mi, akik csináltuk, meg vagyunk győződve arról, hogy ez szükséges volt. Nem örömlünkben csináltuk, nem jókedvünkben és nem azért, mert ráértünk és nem volt éppen semmi dolgunk, hanem attól a meggyőződéstől indítva, hogy ez szükségszerű, tehát nem kellemes muvelet, de szükségszerű és elkerülhetetlen, mert a dolgok fejlődése aggasztó irányt vett Csehszlovákiában.

Még azon is óriási vita folyt a nemzetközi munkásmozgalomban, - mert egyesek szerint ugyanakkor ellenforradalom volt, mások azt mondják, hogy az ellenforradalom reális veszélye növekedett, - ezt mondjuk mi -, és megint mások azt mondják, hogy ott nem volt semmiféle komoly veszély. Ezen persze most már könnyű vitatkozni, mert igenis történt egy beavatkozás az eseményekbe, ami bizonyos folyamatot megakadályozott. Meg nem oldotta az ottani társadalmi problémákat, mert ezt nem lehet kívülről megoldani, de azt megakadályozta, hogy az események egy tényleg effektív stációba jussanak, ahol a szocialista rendszer aztán úgy legyengül, hogy össze is omlhat. Ezt megakadályoztuk, és meg vagyunk győződve róla, hogy a lépéseink helyesek voltak.

Az ezzel kapcsolatos vitában olyasféléket mondanak, hogy mi okkupánsok, vagyis megszállók vagyunk, és hasonlókát emlegetnek. De ha valaki gondolkozik rajta, akkor rájöhet, hogy itt nem erről volt szó, hanem egy őszinte segítségnyújtás szándékáról volt szó, mert miféle okkupálás az, hogy sem területet nem szerzünk, sem anyagii javakat nem szerzünk. Mi ott nem akartunk a világon semmit magunknak szerezni. Mi csak azt szeretnénk és azt akarnánk, hogy a szocialista világ biztonságban éljen, hogy az imperialisták pontosan megtudhassák, hogy hol van a határ, amin túl ők nem mehetnek. Ezáltal valamiféle támogatást kívántunk nyújtani olyan értelemben, hogy a Csehszlovákiában a megfelelő feltételt meglegyen ahhoz, hogy megoldják a saját kérdéseiket. Ezt csak ők tudják megoldani. Most ha akarják, ezeken a dolgokon lehet tovább vitázni, hogy mennyiben volt indokolt és mennyiben nem, mások szerint. Mi azt gondoljuk, hogy ezen vitatkozni mindennap nem túlságosan értelmes dolog, sokkal jobb arról beszélni, hogy most hogyan keveredjünk ki. Mert hogy ha kérdezik, hogyan alakult ki ez a helyzet, és kik csinálták ez, akkor mi nem tudunk más választ adni, mint azt, hogy a korábbi csehszlovák vezetés ludas ebben, hogy ez kialakult, és aztán a mi hat pártunk - ugyanis mi sok szemrehányást egymásnak nem tehetünk, mert tulajdonképpen mi hatan hoztuk össze ezt a helyzetet -, egymás között rendezni fogjuk, hogy ebből kinek mi jár, és szükségszerűen itt van a döntő szerepe a csehszlovák vezetésnek abban, hogy ezek a dolgok idáig jutottak. Mi kezdetől fogva igaz szolidaritással biztosítottuk őket és minden lehetőségessel számoltunk a harcban, de elejétől fogva igényeltünk egy nagy határozottságot, és mi más példát és tapasztalatot nem tudunk adni, csak amivel rendelkezünk: mi folyton azt kértük tőlük, hogy okuljanak az 1956-os magyarországi eseményekből, mert amik akkor voltak, az nem jó a pártunk, az országnak, nem jó a népeknek, és nagyon sokba kerül. Mi átmentünk ezen az iskolán, ebből tanult a párt, a nép, az intelligencia, és rendbe szedtük a dolgokat. De ehhez el kellett határolni magunkat attól, amit nem akarunk; a különböző dogmatikus és egyéb hibáktól is elhatároltuk magunkat és a jobboldali, szocialistaellenes dolgoktól is.

Aztán a csak elvtársak - már mint a vezetők valami kabalisztikus emberek és magyarazzák nekünk, hogy nem adminisztratív eszközökkel akarnak dolgozni. Meg azt hirdetik, hogy politikai cselekményekért január óta senkit sem csuktak be Csehszlovákiában. Mi azt mondjuk, hogy éppen ez a hiba. Valakiket időnként be kell csukni, aztán kiengedni, neki is jobb, meg nekünk is, mert ilyen társadalmi rendszer nincs a világban, mert ezek valamilyen osztályuralmat jelentenek ezek a társadalmak, még akkor is, ha nem mindennap kiabálunk róluk. Az Egyesült Államokban a monopólióké van hatalmon, Magyarországon a munkásosztály van hatalmon, akkor is, ha mondjuk, akkor is, ha nem mondjuk. Ez is osztályuralom, és az is, és természetesen mindegyik harcol a maga ellensége ellen valamiféle rendszabály szerint. És ha azt mondják, hogy humanizmus, meg demokrácia, meg nem adminisztratív módszer, akkor azt mondjuk jól van, kezdje el az Egyesült Államok, mert ha az Egyesült Államok kibír egy évet úgy, hogy ott politikai cselekményért senkit sem fognak bezárni, akkor rögtön követjük a példáját. De egyelőre ne mi kezdjük ezt a példát, mert ha a szocialista rendszer ellenségei szabadon garázdálkodnak a szocialista országokban, a kapitalizmusban pedig megsemmisítik, üldözik a kommunistákat, akkor mi lesz? Tehát nem lehet a felhők között élni, hözöngeni és kísérletezni, mert az embernek van valami deszkadarabja és ha azt rövidre szabja, akkor rövid lesz a kutyáol, ha hosszúra, akkor hosszú lesz. Országoknak és népeknek a sorsával ne játszogasson senki. Az imperialisták persze mégis csak imperialisták, s akármilyen szép szövegekkel fuvalóznak közbe-közbe, de azért lesben állnak, mint a tigrisek, és ha nekik kedvező helyzet alakul ki, akkor egy pillanatig sem haboznak, hogy egy országot elnyeljenek. És ha mi ezt engednénk, akkor mi jönne ki ebből? Ezzel kapcsolatban igen tanulságos a magyarországi ellenforradalom egyik tapasztalata. Nem tudom, hogy akkor éppen hányat ütött az óra, amikor mégis az egész folyamatot meg kellett szakítani, de gondolom, hogy még azután sem lett volna ellenforradalom, hogy ha ez felülkerekedik, s akkor persze közben lett volna az intervenció minden oldalról és megkezdődött, volna a harmadik világháború 1956-ban Magyarországon. És hasonló dolog lehet Csehszlovákia esetén is, ha nem vagyunk résen és nem vágunk előre a fejleményeknek. Mi ezt csináltuk augusztus 21-én. Persze ez nem kellemes élmény az embereknek és bántja kicsit az önértetünket, azt én el tudom hinni. Dehát majd az önértet eligazodik és valamikor ez rendbe jön, de az országnak meg kell maradnia.

Mondják azt is, hogy hívtak-e minket, vagy nem hívtak? Persze a hivatalos csehszlovák pártvezetőség és a kormány úgy ahogy van, az minket nem hívtott természetesen. De minket igenis hívtak a csehszlovák kommunisták, a forradalmárok, akik nyugtalanok voltak. Valami miatt a harc kedvezőtlenül alakult és úgy történt, hogy azok nem tudták nyíltan fellépni és valahogy utólag sem volt ez számukra kívánatos. Mi inkább várunk, hogy ezen vitakozzanak valameddig. Mi tudjuk, hogy minket hívtak. És mégis csak sikerült árkot ásni egy olyan folyamat elé, amely kiszámíthatatlan és végzetes dologba vitt volna.

A mieink általában jópofák voltak ebben az egész csete-patében. Volt ez az óriási turistaforgalom. Százazrek jönnek-mennek és le kellett zárni a határt.

Egyidőben tele lettünk csehszlovák turistákkal, mert dél felől mindenki özönlött felfelé, a Fekete tenger és az Adria partjairól, de mi nem engedjük őket tovább, és itt rekedtek, aztán valahol elhelyeztük őket, megettük őket, zsebpénzt adtuk nekik, ők pedig közben szidták minket, mint megszállókat. Aztán még olyanok is akadtak, különösen a fiatalok között, hogy nagyon tetszett nekik ez a dolog, mert ingyen nyaraltak, s amikor lehetett már menni, akkor sem akartak. Közben a másik oldalon az történt, hogy ott is rengeteg magyar turista volt, s amikor itt azt mondta az egyik elvtársnő, hogy Csehszlovákiában nyaraltak, és milyen jól nyaraltak, mindjárt gondoltam, hogy bizonyára nem abban a hónapban volt. Szóval ott megszállóknak nevezték minket, ugyanakkor a Győr megyei titkárok, akik szintén sok csehszlovák turistát etettek Győr megyében, mert ott nagyon összetorlódtak, fölvetették, hogy mi etetjük őket, ott meg nem adnak a mieinknek enni és meghozzák hogyan beszélnek velük. Mondom nekik, jó, jó, nem az ő csapataik jöttek be hozzánk, hanem a mieink mentek be oda, ezt is érteni kell. Majd lecsitulnak és megértik a helyzetet.

Itt most nem tudok végleges választ adni ezekre a kérdésekre, de azt hiszem, elég világos, hogy a mi pártunk mit támogat és mit helytelenít, ezt mi érthetően megmondtuk az összes fontos fordulónál. És ez változatlan: mi azt akarjuk, hogy erős legyen a szocialista eszme. Intakt legyen a mi szocialista világunk és annak nyugati határa. Mert ahogyan nekünk nem szólhat bele senki, hogy ahogyan szervezzük az összejöveteleket és a gyári programot, ők is szervezzék úgy, ahogy akarják, mi nem akarjuk átvenni sem a pártvezetést, sem az országvezetést, semmit sem ott Csehszlovákiában.

Szóba került, hogy készülnek a pártjubiläumra, az 1918-as forradalom jubiläumára, a tanácsköztársaságra, és a brigádok foglalkoznak ezzel. Ugyanakkor az összes múzeum zárva van. Nem tudom, hogy ez hogyan sikerült így, hogy éppen most tatarozzák azokat, de majd meg kell nézni, hogy valamint igazítsanak ezen, ha lehet. De az első gondolatom az volt, hogy jobb, ha a múzeumot renoválják, mintha a történelmet renoválják. Szerencsére, hogy a múzeum nincs ugyan rendben, de a történelem most már tiszta és világos és nem is rosszul néz ki úgy, ahogy van a valóságban. Azon kívül megjelennek nagyon hasznos és jó kiadványok a közeli napokban is a párt 50. évfordulójával kapcsolatban, valamint a 18-as forradalomról szólóak. Ezek nyilván sorra kerülnek majd. És aztán a múzeumok is ismét működni fognak.

Volt egy kérdés, hogy mit szólnak mi az olimpiához, meg az aranyérmekhez. Itt közben szót váltottunk az elvtársakkal, s mi már olyanok vagyunk, hogy a szocialista brigád aranyérmét is tartjuk annyira, mint az olimpiai aranyérmét és nem is tudom, melyiket könnyebb, vagy nehezebb megszerezni. Magam is ismerem a sportot, szeretem a sportolókat is, ismerek elég sokat közülük és merem állítani, hogy itt közülünk a női gerelyvetésben senki sem tudna olyan jó eredményt elérni, mint a Németh Angéla és a kalapácsnál sem, vagy a törvívásban sem tudnánk úgy jeleskedni, mint a Kulcsár, aztán az öttusázók, de a mi munkánkra és az Önök munkájára is megfordítva a dolgot, azt mondhatnánk, hogy ezeket az olimpia bajnokokat, ha tréning nélkül befognánk a saját munkánkra, akkor egy hét múlva körhízába kellene talán vinni őket, mert hiszen ehhez is tréning kell és helytállás. Általában persze a sport nálunk az viszonylag igen fejlett, az állam és a párt is támogatja társadalmi okok miatt, ez a rendszerünk egyik jó és szép vonása és nagyon örülünk, hogy ennek egészen szép eredményei is vannak. A sport tekintetében valóban nagyra értékeljük azt a helyet, ahol ma van Magyarország a nem hivatalos táblázatban a sportolók eredményei szerint, ezek szép és nagy eredmények, és mi további sikereket kívánunk nekik és várunk is a sportolótól. A sportolók többsége egyébként úgy van, hogy becsületesen küzd és győzni akar, mert én még olyan sportolót nem láttam, aki nem akar győzni, hogy ha van rá valamilyen lehetősége. Persze sokszor úgy van, hogy éppen az gátolja a jobb eredmény elérésében, hogy a nagy törekvése miatt olyan állapotba kerül, hogy nem tud annyit sem teljesíteni, amire pedig képes volna. Persze senkit sem fogunk megbélyegezni azért, mert csak ötödik lett az olimpián, állap ha nem kapott helyezést, de azért igyekezett azt is rendesen elvégezni.

Még egyetlen egy kérdés van, a személyekkel kapcsolatos kósza hírek, amelyek elterjedtek. Ez olyan kérdés, én azt mondom, hogy persze ez vegyes. Rémhírtérjesztés is, meg nem rémhírtérjesztés és ahol ilyesmivel foglalkoznak az emberek, azon különböző okok miatt foglalkoznak vele. Ennek bizonyos értelemben politikai vonatkozása van. Én ezt mindig úgy fogom fel, hogy a pártnak van az az ismert politikája és most már lassan úgy lehet kifejezni, hogy történelmi múltja van -, 12 esztendő -, és a legnagyobb öröm az ember számára, hogy nálunk a tömegek ezt sajátjuknak érzik, és féltik ezt a politikát és tulajdonképpen ezzel függ össze, hogy valaki eltűnt-e, vagy nem tűnt el. Ez egy pozitív értékkel rendelkező vonás. Aztán persze vannak mások is, akiknek ugyan ez nem szimpatikus, azok más miatt érdeklődnek. Az egyik azért kérdezi, hogy mi van, megvan-e, mert szeretné, hogy meglegyen; a másik azért kérdezi, mert hátha igaz, és már nincs meg, felszívódott valahol. Ez természetesen szívből dolga. Én azt szeretném mondani, hogy az egészséges állapot, - én munkásként életem, az életemben nem tudom mekkora részét, a nagyobbik felét magam is munkásként dolgoztam, és a betegségeket általában úgy szoktam osztályozni, és úgy is tanultam és ismerem, hogy annak két fokozata van: munkaképes vagy nem munkaképes. Hát én munkaképes vagyok. Én még életemben betegség miatt nem mulasztottam, és ezt meg is tartom. Ebben semmi különösebb dolog nincs. Ebben mi van? Az van, hogy az események zajlanak. Például a Népszabadsághoz akartam írni egy tiltakozó levelet a parlamenti tudósítás miatt, ott valamit írtak, hogy jelen voltam, egészséges voltam, és láthatóan nagyon jól kipihentem magamat. Ezért akartam tiltakozni, mert ez nem igaz. Az igaz, hogy ott voltam, de hogy nagyon jól kipihentem magamat, ezt egyelőre nem fogadom el. Májusban elmentem egy hét szabadságra, meg kellett szakítani a közepén. Szeptemberben elmentem két hét szabadságra, és a közepén megint meg kellett szakítani. Hol van itt a pihenés? Még szabadságra sem tudtam menni. Nálam be volt írva, hogy augusztus 1-én megyek. Ha mentem volna, akkor megírták volna, amit szoktunk ilyen esetben kiadni, hogy a rendes évi szabadságomat kivettem. De ez nem volt. És aztán ezekből az eseményekből jött ki a külső látszat. Általában minket ne irigyeljenek, - mert abban van valami szép is, - hogy nagy feladatot bíznak az emberre, más oldalról úgy néz ki, hogy akinek lelkiismerete van, az akárhol dolgozik, szenved a munkától, mert annak mindig van gondja. Úgyhogy itt nincs különbség, hogy ilyen vagy olyan beosztásban van-e valaki. Egy másik dologban azonban van különbség és el kell mondanom, nehogy azt higgyék, hogy a mi életünk leányulom, mert ott a kérdések súlya más és mérlegelni kell, és a munka olyan, hogy ha itt a brigádban felmerül, hogy határozzuk el, hogy vonuljunk be Csehszlovákiába, azt valami felsőbb szerv mégis csak megnézi, nálunk azonban ez már nincs tovább, hanem nekünk kell elhatározzunk, és bizonyos esetekben ez a legrosszabb.

Az eredményekről keveset lehet beszélni, arra nincs hosszabb idő, a nehézségekről sokat kell beszélni, és ezzel megy el az ember munkája, és ez így helyes is, s így kell lennie a továbbiakban is. Ezeket szerettem volna elmondani. Egyébként örülök, hogy találkoztunk és még egyszer minden jót kívánok a jelenlevőknek, megkérve, hogy adják át üdvözlömetet azoknak, akik nem tudtak eljönni.

MOL-M-KS-288.f. 47.cs. 15. ó.e. (Magyar Országos Levéltár - MSZMP Központi Szervei - Kádár János Titkársága - 15. őrzési egység)

Címek:

Kádár János ^[3]

Budapesti Harisnyagyár ^[4]

Kiadás: 1. évfolyam (2001) 2. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/puszi_kadar_janosnak.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/puszi_kadar_janosnak.html

[2] https://www.archivnet.hu/.../galeria_pop.php%3Fga_id%3D86

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kadar-janos>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/budapesti-harisnyagyar>